

iz „Slovenca“, štev. 70, torej ravno Veliki teden! Slava takim bojevnikom za sveto katoliško stvar! Na ta način seveda morajo prodreti ideje S. L. S.

Pred izpraševalno komisijo v Kopru se prično prihodnji izpiti za učno usposobljenost v ponedeljek, dne 6. maja t. l. Prošnje je poslati komisiji do konca meseca aprila.

Izpiti učne usposobljenosti, za obče ljudske in za meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Mariboru se začne v toletnem pomladnem roku dne 29. aprila ob 8. uri zjutraj. — Po predpisu opremljene prošnje dopusta k tem izpitom naj pridejo predpisanim službenim potem najpozneje do 21. aprila t. l. k ravnateljstvu imenovane komisije.

Osebnosti na Kranjskem. V zadnji seji deželnega šolskega sveta sta se izpolnili tudi izpraznjeni učni mesti na ljubljanskih mestnih ljudskih šolah. Za II. mestno deško šolo je bil imenovan Anton Arko, dosedaj učitelj v St. Vidu nad Ljubljano, za III. mestno deško šolo pa Andrej Rape, dosedaj nadučitelj v Smledniku.

Telegramske dopisnice namerava uvesti avstrijska poštna uprava. S posredovanjem teh telegramskih dopisnic bi obvestila, ki bi ne presežala 10 besedi, bila brzojavljena, za znižano pristojbino 50 vinarjev. Brzojavke, ki bi obsežale nad 10 besedi, se bodo tudi lahko oddajale po telegramskih dopisnicah, pač pa se bo moralo na dopisnico prilepiti toliko znamk, za kolikor bo množina besed presežala znižano pristojbino.

Organizacija slovenske naselbine v Egiptu. Znano je, da živi v Egiptu nekaj tisoč Slovencev, največ z Goriškega in s Krasa. Pred leti je v Egiptu živel slovenski zdravnik, izkusil organizirati te naseljence, a uspeha menda ni dosegel. Zdaj se je tega lotil tiskar in založnik Andrej Gabršček iz Gorice, voditelj narodno-napredne stranke na Goriškem. Z ladjo „Semiramis“ se je nedavno peljal v Egipt in obiskal Aleksandrijo, Kairo, Porta Said in druge kraje, koder žive Slovenci, z namenom, da ustvari krepko narodno in gospodarsko organizacijo slovenski naselbini ob Nilu.

Obrezovanje sadnega drevja. Kdor hoče imeti mnogo sadja, naj iztrebi pregosto stoječe veje tako, da bo imelo solnce povsod pristop. Če sta dve veji preblizu ter je nevarnost, da se drgneta druga ob drugo, naj se odstrani šibkejša. Veje se morajo odrezati tik debela, vejice tik veje, iz katere rastejo, zakaj ostanki vej začno gniti, in gniloba preide mnogokrat tudi na drevesno deblo. Robovi rane se morajo z ostrim nožem gladko obrezati, rano pa je treba zamazati z voskom. Vsaka preveč v les sileča vejica se odstrani tik debela. Če je takih vejic mnogo, je to znamenje, da drevo napravlja preveč soka. V tem slučaju je treba pustiti več glavnih vej k drevesu, da porabijo sok.

Razgled po šolskem svetu.

— **Sprejemni izpiti na učiteljskih.** Naučno ministrstvo je odredilo, da se naj vrše sprejemni izpiti v I. letnik na učiteljskih tudi koncem šolskega leta, kakor se že vrše na drugih srednjih šolah. Ta odredba stopi v veljavo že v tekočem šolskem letu.

— **Sankcioniran zakon.** Cesar je sankcioniral zakon o regulaciji plač koroškega učiteljstva, kakor ga je sklenil deželni zbor v zadnjem zasedanju. O tem zakonu smo svojedobno že poročali.

— **Meščanskih šol** imajo Čehi na Moravskem 107, in sicer 55 deških in 52 dekliških.

— **Šolske razmere na Koroškem.** V Guštanju na Koroškem so tako slabe šolske razmere, da morajo imeti en razred v gostilnici.

— **Srbski in bolgarski dijaki v Belgradu.** Te dni so srbski dijaki, člani radikalno-demokratske stranke in kluba „Slovanski Jug“, priredili komers na čast bolgarskim dijakom, ki so prišli na belgrajsko vseučilišče. Na tem komersu je prisostvovalo nad 300 dijakov, a igrala je vojaška godba.

— **Skupščina hrvaškega učiteljstva.** Izredna skupščina „Saveza“, ki se je vršila v Zagrebu v „Učiteljskem domu“ dne 7. marca t. l., je sprejela to resolucijo: 1. Odposlanci ljudskega učiteljstva iz vseh krajev Hrvaške in Slavonije žele, da se še to leto s posebnim zakonom definitivno uredi plače ljudskega učiteljstva vseh kategorij v kraljevini Hrvaški in Slavoniji. Nikakor

pa se ne bi moglo ljudsko učiteljstvo Hrvaške in Slavonije zadovoljiti, ako bi imelo manjšo plačo od učiteljstva v Dalmaciji ali od onega na državnih šolah v Ogrski. 2. Priznavajoč, da so v projektirani novi k sedanjemu šolskemu zakonu nameravane povoljne ustanove, žele odposlanci ljudskega učiteljstva, dokler ne bo sprejet poseben zakon o službenih prejemkih, da se to začasno povišanje plač ljudskega učiteljstva brez razlike kategorij, spola in rodovinskih razmer računa od 1. januarja 1907 v razmerju s službenimi leti, in sicer, da se do 10 letnega službovanja šteje v pokojnino povišek 200 K, od 10 do 20 let 300 K, preko 20 let pa 400 K.

— **Bolgarski profesorji v inozemstvu.** Kakor znano, je bilo po demonstraciji proti knezu Ferdinandu povodom otvoritve novega gledališča v Sofiji bolgarsko vseučilišče zaprto, vsi profesorji so bili odpušteni iz službe ter jim je bila ustavljena plača. Kakor poroča sofijski „Dnevnik“, je bilo mnogo teh profesorjev pozvanih na vseučilišča v inozemstvu. Tako profesor Miletic v Monakovo za slavistiko, profesor Zlatarski za slavistiko in slovansko zgodovino v Harkov in profesor Todorov za slavistiko na vseučilišče v Gradcu na mesto profesorja Murka, ki odide na Dunaj da zamenja znanega slavista profesorja Jagića.

— **Analfabeti v Italiji.** Italijani se radi ponašajo s svojo staro in visoko kulturo, resnično pa so glede ljudske prosvete na tisti stopnji kakor Španija, Rusija in Južna Amerika. Nedavno je poslanec Mazza na shodu v Rimu razvijal žalostno statistiko glede prosvete v Italiji. Povedal je, da ima Italija 48.29 % analfabetov. Izmed vseh zakonskih parov je 46.10 % analfabetov. Med vojaškimi novinci je 32.60 % analfabetov. Celotno v Rimu je 44.17 % analfabetov, dočim jih je v Napolju 60 %, v Palermu 73 %, v Cosenci pa celo 78.18 %. In temu se ni čuditi, ako se pomisli, da troši Italija za narodno prosveto le po 2.46 lire na osebo, dočim izdajo Zedinjene države skoraj 12, Nemčija pa 9.21. Potem je seveda lahko vsako leto pri državnih proračunih prihraniti milijone, ki se porabijo potem za tope in trdnjave. Ako bi hotela doseči Italija stopnjo kulturne države, bi morala svoj proračun zvišati za šolstvo in prosveto za 80 milijonov lir. Za dekorativne namene, kakor za gledališča, opere, bengalične razsvetljave itd. se trošijo milijoni, pri tem pa trpi ljudsko učiteljstvo lakoto.

— **Učiteljsko zborovanje — ponoči.** Učiteljstvo na Gorenjem Avstrijskem je hotelo imeti dne 16. februarja t. l. med šolsko dobo zborovanje v Lincu. Na tej skupščini je hotelo pritisniti na deželni zbor, da uredi učiteljske plače. Medtem pa je šolska oblast odredila, da za ta dan ne dovoli učiteljstvu dopusta. Nato je učiteljstvo odločilo, da zboruje ponoči. In v resnici je prišlo na zborovanje okoli tisoč učiteljev in učiteljic, mnogi z velikimi težkočami. Bilo jih je, ki so se morali voziti z vozom štiri do pet ur, preden so prišli do železnice, in v isti noči so morali napraviti enako pot nazaj, ker jim je to nalagala dolžnost drugega dne. Skupščina je sklenila: „Skupščina gorenjeavstrijskega učiteljstva, vršeča se dne 16. februarja 1907, odkrito izjavlja, da je dospelo učiteljstvo zaradi neobičajnega povišanja cen vseh življenjskih potrebščin od tega, da je 75 % učiteljskih rodovin pasivnih v gospodarstvu, in da dolgovi, ki so daleč prekoračili njihove razmere, ne dopuščajo daljno vegetiranje. Učiteljstvo se v tem resnem času obrača na odločujoče faktorje, naj priskočijo učiteljski bedi na pomoč z vso naglico, in to tako, da se vse učne osebe ljudskih in meščanskih šol brez ozira na spol, popolnoma izenačijo z državnimi uradniki zadnjih štirih činovnih razredov ne samo glede plače, ampak tudi glede službene dobe, odmerjenega pokojnine in oskrbe vdov in sirot, kakor tudi da se daje primerna plača učiteljicam ženskih ročnih del. Skupščina je trajala dolgo v noč.“

Raznoterosti.

× **Strošek za poedinega vojaka.** V poedinah državah stane vsak vojak v času mira: v Rusiji 772 K, v Nemčiji 1161 K, v Avstro-Ogrski 1175 K, v Italiji 1335 K, v Franciji 1633 K, na Angleškem 2045 K. Na vsakega prebivalca Avstro-Ogrske odpade na leto za vojsko 16 K davka.

× **Švicarske gore so se znižale.** Vse švicarske gore so se znižale za 3 m, 26 cm. To pa se je zgodilo na sledeči način: Iz ženevskega jezera štrli visoka skala „Pierre a Niton“. Leta

1820. so jo merili ter našli, da je 376 m, 85 cm visoka. Po tem znaku so nato preračunili visokost za vse švicarske gore. Sedaj pa se je izkazalo, da so se leta 1820. zmotili za 3 m 26 cm, zaradi česar je treba popraviti vse višočine na katastrskih kartah.

× **Dete brez možgan.** Pred nekim angleškim sodiščem je došlo do pravde zaradi nekega novorojenega otroka. Pozvani zdravniški veščak je konstatoval, da se je dete rodilo brez možgan in kot tako ni moglo živeti.

× **Nenavadna iznajdba.** Iz Londona poročajo, da je profesor Poe v Virginiji (Amerika) izumil napravo, s pomočjo katere se morejo utopljenci in zadušeni, v katerih je šele količjak življenja, zopet oživiti. S to napravo se izsesava iz pljuč in krvnih delov ogljikova kislina in se dovaja v nje kisik. Na tak način se lahko tudi popolnoma pijanega človeka takoj strezni.

× **Koliko pokade posamezni narodi?** Od vseh narodov so Holanci največji kadilci, zakaj na vsakega pojedinca pride na leto 3 kilograme in 400 gramov tobaka. Za njimi pridejo državljani Združenih držav vsak z 2110 gramov ter Belgijci s 1552 gramov. Na četrtem mestu se nahaja Nemška s povprečnim letnim potroškom tobaka 1486 gramov po osebi. Za njo je Avstralija s 1400 grami na osebo, Avstro-Ogrska s 1350 Norveška s 1336, Danska s 1125, Kanada s 1070, Švedska z 940, Francoska z 933 in Rusija z 910 gramov. Najmanj tobaka pokadijo na Španskem, to je samo 550 gramov na osebo.

× **Organizacija vojske v Združenih državah.** Po načrtu generalnega štaba se bo vojska delila v redno vojsko, milico in dobrovoljce. Poslednji bodo sklicani le, ako bo v to dovolil kongres, in sicer s posebno proklamacijo predsednika.

× **Časnik za slepce.** Slepcev je samo v Združenih državah nad 50.000, ako se temu številu prida še število slepcev, ki govorijo in razumejo angleško, doseže to število gotovo 100.000. Sedaj je msg. Ziegler, znani prijatelj slepcev, pričel izdajati list za slepce. Prva številka tega lista je izšla ta dni, in ker prinaša najnovejše vesti, je zbudila med slepci silno veselje. Mnogi ameriški bogataši so za izdavanje tega lista izdali velike vsote, da se lahko slepceem olajša njihovo žalostno stanje.

× **Papež in Goethe.** V papeževi akademiji v Rimu nameravajo nemškemu pesniku Goetheju postaviti spomenik. Neka intolerantna nemška katoliška društva v Rimu so pričela akcijo, da bi se protestantu in poganu Goetheju ne postavilo spomenika v papeževi akademiji. In ves načrt spomenika bi bil propal, da ni umni benediktinski pater Jansen zaprosil avdiience pri papežu in posredoval pri njem v prilog spemeniku. Papež je Jansenu odgovoril, da je on povsem sporazumljen s tem, da se v „arcidiji“ (papeževi akademiji) postavi spomenik Goetheju ter mu je naložil, naj skrbi, da bo odkritje spomenika kar sijajneje in častneje. In tako bo spomenik odkrit 14. junija t. l. v prisotnosti vsega Vatikana. Papež Pij X. je s tem podelil ultraklerikalnim elementom dobro lekcijo.

× **Kakršno delo tak račun.** V cerkvi samostana Sv. Genovefe v Parizu je popravil leta 1759. kipar Jaques Chauquaine različne kipe. Uprava samostana je zahtevala od njega točen račun: Popravlil in prebarval deset božjih zapovedi: 5 fr., arhangelu Gabrielu pozlatil desno krilo: 2 fr., očistil služabnico Kajfeza 4 fr., Fabijinu sinu napravil par opankov: 7 fr. Podkoval Bileamovega osla: 6 fr. Izgubljenemu sinu popravil srajco: 3 fr. itd.

× **Preveč inteligence na Češkem.** Pri mestni železnici v Pragi je nastavitelj 60 novih izprevodnikov in med množico prosilcev so celo trije, ki imajo tri državne izpite. — Na državni železnici so med pisarji trije diplomirani doktorji in služijo za 50 K mesečno.

× **Doktorski naslov za časnikarje.** Kakor poroča angleški list „British Weekly“, je vseučilišče v Pensilvaniji ponudilo nekaterim londonskim časnikarjem doktorski naslov. Med temi je eden najuglednejših, mr. Clement Shorter, ki je pa naslov z „vsem respektom“ odklonil.

Listnica uredništva.

Na Tolmusk. Hvala za informacijo. O priliki porabimo. — Zavedno učitelstvo prosimo, naj v lastnem interesu priporoča in širi naš list.

Neobhodno potrebno

za vsakega učitelja in učiteljske knjižnice:

Levec Janez: **Lepopisne vaje.** Navodilo za pisanje brez lineature. K 2.—.

Maier Anton: **Učne slike iz domoznanstva.** (Podrobni učni načrt za III. šol. leto.) K 1'40.

— — **Učne slike iz nazornega nauka** za I. in II. razred. Drugi natis. K 2'50.

— — **Učne slike iz zemljepisja.** „Vojvodina Kranjska“. K 2.—.

— — **Učne slike iz prirodozlovja** za III., IV. in V. razred. (Podrobni učni načrt.) K 2'50.

— — **Učne slike iz zemljepisja.** „Avstrija“. (Podrobni učni načrt.) K 1'50.

Majeen Gabr., **Metodika zemljepisnega pouka v ljudski šoli,** razkazana na svojem razvoju. K 2.—.

Stiasny Ljudevit, **Prva zbirka učnih slik.** K —70.

— — **Druga zbirka učnih slik.** K 1'—.

— — **Tretja zbirka učnih slik.** K 1'50.

— — **Četrta zbirka učnih slik.** K 1'50.

Pedagogiški letopis, IV. zvezek K 3.—.

Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del 2. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi čitanki za obče ljudske šole izdaja, v štirih delih. II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2'40.

Apih J., **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 4. snopič. (Realna knjižnica I. del.) K 2'20.

Pedagogiški letopis, V. zvezek K 2'50.

Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del 3. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi čitanki za obče ljudske šole, izdaja v štirih delih. II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2.—.

Majeen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto,** 1. snopič. (Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk I. del.) K 2.—.

Apih J. in Potočnik dr. M.: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 5. snopič. (Realna knjižnica I. del.) K 2'20.

Pedagogiški letopis, VI. zvezek. K 3.—.

Bezjak dr. J.: **Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v ljudski šoli,** 1. snopič. (Didaktika. [Obče in posebno ukoslovje.] I. del.) K 2'20.

Druzovič Hinko: **Posebno ukoslovje petja v ljudski šoli.** (Didaktika, II. del.) K 2'50.

Majeen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto,** 2. snopič. (Konec I. dela.) Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. (I. del.) K 2.—.

Potočnik dr. Makož: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 6. snopič. (Konec.) (Realna knjižnica I. del.) K 2.—.

Stupar Fr.: **O prvinah in spojinah.** Osnovni nauki iz kemije itd. K 1'50

Vedno v zalogi knjigarne:

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg
na Kongresnem trgu
v Ljubljani. (40) 6—3